న్యూ బాంబే టైలర్స్

ఈ కత మా ఊర్లో జరిగింది. మా ఊరంటే మా ఊర్లోని రైల్వేరోడ్డులో జరిగింది.

వాస్తవానికి యిది ఏనాడో ముగిసిపోవాల్సిన కతేగానీ యింకా ముగిసేటట్టులా. పైపెచ్చు మళ్ళా బిగినయ్యేటట్టుందని మొన్న మా ఊరికి పోయినప్పుడు మా చిన్నాయన మాటల వల్ల అర్థమైంది. అర్థమయ్యాక యిది చెప్పాల్సిన కతే అని నాకు అనిపించింది.

ఎందుకనంటే ఇది నాకు బాగా తెలిసిన కత.

చిన్నప్పట్నుంచి నేను చూసిన ఒక మనిషి కత.

మాది నెల్లూరు జిల్లా కావలి. హోల్‌సేల్ గుడ్డలకీ, పంటరెడ్ల పరపతికీ మా ఊరు పెట్టింది పేరేగానీ ఈ రెండింటి కంటే కూడా రైల్వేరోడ్డులోని బాంబే టైలర్సుషాపుకే మా ఊరు ఫేమస్సు.

నేను యింతుంటా బాంబేటైలర్సు షాపు బోర్డు చూసినప్పుడు. మా నాయన కోసం రైల్వేరోడ్డుకి పోయినప్పుడు మా కరెంటు అంగడిలో కూర్చొని గుర్రపునాడ అయస్కాంతాలతో ఆడుకునేటప్పుడు మధ్యమధ్యలో మా అంగడి ఎదురుగా ఉన్న బాంబేటైలర్సు షాపునీ దాని నెత్తి మీదుండే బాంబేటైలర్సు బోర్డునీ చూస్తా ఉండేవాణ్ణి.

బులుగు రంగు పూత మీద, తెల్లటి పెద్ద పెద్ద అక్షరాలతో 'BOMBAY TAILORS' అని మెరిసిపోతా ఉండే ఆ బోర్డంటే నాకు బలే యిష్టం. కాని దానికి కుడిపక్కన అడుగులో చిన్న అక్షరాల్లో మినుకుమినుకుమంటా ఉండే ప్రొ.షేక్ పీరుభాయి అన్న పేరును చూస్తే మాత్రం బలే భయం.

నాకే కాదు– నడుమంత ఎత్తుండే కటింగ్ టేబిల్ అవుతల నిలబడి, మెడలో తోలు టేపు వేలాడేసుకొని, నోటి నిండా ఎర్రటి ఆకువక్క నమలతా, చేతితో కత్తెర ఆడిస్తా 'సలాములేకుం పీరుభాయ్' అని దారిన పోయేవాళ్ళు సలామ్ చేస్తే 'వాలేకుం సలామ్' అన్నట్టు చేత్తో సైగ చేసే పీరుభాయిని చూస్తే పెద్దోళ్ళ సంగతేమో గాని మా రైల్వేరోడ్డులోని పిలకాయలందరికీ బలే భయం. పనీపాటా లాకుండా యాడైనా ఎవురైనా పెత్తనాలు చేస్తా సిగరెట్లు బీడీలు తాక్కుంటా కంట పడినారంటే చాలు నాలిక కొరకతా చేతికందిన కత్తెరెత్తుకొని తరుముకునేవాడాయన.

'పని చేసుకొని సావరాదంట్రా కంజాత్ నాయాళ్లారా...' అని ఒక్క గదమాయింపు గదిమినాడంటే ఎక్కడివాళ్ళక్కడే పరార్.

'కంజాత్' అనే మాటకు ఆయనకు సరైన అర్థం తెలుసో తెలియదోగాని అదాయన ఊతపదం. 'కంజాత్' అంటే 'తక్కువజాతోడు' అని అర్థం. కాని పీరుభాయి మాత్రం తక్కువజాతోడు కాదు. పెద్ద జాగీరుదారు. ఉదయగిరి తావున ఉన్న సీతారాంపురం జాగీరు వీళ్ళ తాతముత్తాతలదే. కానీ పీరుభాయి హయాం వచ్చేసరికి అంతా పోయింది.

దాంతో పీరుభాయి మిగిలినాడు. ఆయన డొక్కలో కాస్తో కూస్తో ఉర్దూ అరబీ చదువు మిగిలింది.

'నెల్లూరు పిల్చకపోయి పెద్ద మదర్సాలో చేర్పిస్తా. వాళ్ళే కూడూ గుడ్డా యిచ్చి నిన్ను చదివిపిచ్చుకుంటారు. ఆనేక ఉస్తాద్‌ను చేసి జీతానికి పెట్టుకుంటారు. నిన్ను పెంచేది నా వల్లగాదు' అన్నాడట పీరుభాయి నాయన పేదరికానికి తట్టుకోలాక.

పీరుభాయి ఒప్పుకోలా. ఉర్దూ చెప్పే ఉస్తాదు కావడం కంటే గుడ్డలు కుట్టే ఉస్తాదు కావడమే మేలని ఆ పనికి బయలుదేరినాడు.

అప్పట్లో మా ఊర్లో యిద్దరో ముగ్గురో టైలర్లు. చేతి మిషన్లు పోయి అప్పుడప్పుడే కాలి మిషన్లు వస్తున్నాయి. కుర్తా పైజామాలు వదిలి రంగూన్ ప్యాంట్లు కుడతా ఉన్నారు. వచ్చినా రాకపోయినా టైట్‌ఫిటింగ్ జతలకి ట్రయల్స్

వేస్తా ఉన్నారు. అప్పట్లో ఆ ఫ్యాషన్‌లో ఎవరు పనితనం చూపితే వారికే డబ్బులు. ఆ డబ్బుల్ని జంగం ఎలమంద సంపాదించేవాడు. ఎలమంద సామాన్యుడు కాడు. కులానికి జంగమోడేగానీ టైలరింగ్ పనిలో పండి పగిలినాడు. మనిషిని తీసుకొచ్చి ఎదురుగ్గా నిలబెడితే కొలతలు తీసుకోకుండా గుడ్డలు కుట్టిచ్చేవాడంట.

అట్టాంటి పనోడి దగ్గర పని నేర్చుకుందామని చేరాడు పీరుభాయి.

ఉస్తాద్‌కి చేస్తే ఊరికి చేసినట్టే అని సామెత. దానికి లోటు రానియ్యకుండా ఎలమందకు అణిగిమణిగి సేవలు చేసినాడు. ఇంటి ఆడమనిషి కూరగాయలు తెమ్మంటే తెచ్చిచ్చేవాడు. చెట్టెక్కి చిగురు కోసిమ్మంటే కోసిచ్చేవాడు. కోడిపందేల పిచ్చిలోపడి ఆదివారం ఆదివారం సంకలవారితోటకు తోడు రమ్మని ఎలమంద పిలిస్తే అట్నే అని వెళ్ళేవాడు. ఆఖరికి ఆయన తాగి పడిపోతే మోసుకొచ్చి ఇంట్లో పడుకోబెట్టేవాడు.

ఎలమందకి ఆ కష్టం నచ్చింది. పీరుభాయిలోని శ్రద్ధ నచ్చింది. పని నేర్పించినాడు. పీరుభాయితో కలిసి గుడ్డలు కత్తిరించడంలో ఐడియాలు వేసి ఆయన కూడా పని నేర్చుకున్నాడు. పీరుభాయికి పని వచ్చింది అని అనుకున్నాక ఇంక నేర్పించాల్సిందేమీ లేదు అని అనుకున్నాక ఒక మంచిరోజు చూసుకొని 'నా పేరు చెప్పి బతుక్కు పోరా' అని అంపకాలు పెట్టి దేశం మీదకు ఒదిలినాడు.

అయితే పీరుభాయి వెంటనే దేశం మీద పడలా. బంకుపెట్టి బోర్డు తగిలించలా. నేర్చుకున్న పని సరిపోద్దా అని అనుమానపడ్డాడు. గురువు పని మాత్రమే శిష్యుడికొస్తే అందరూ గురువుకాడికి పోతారుగానీ శిష్యుడికాడికి ఎందుకు వస్తారు అని సందేహపడినాడు. బాగా ఆలోచించి గురువు కంటే ఒకాకు ఎక్కువ చదివితే పోదా అని పంతం పట్టినాడు. ఆ పంతం అతణ్ణి నిలువనియ్యలా. ఆ మరుసటి వారమే బొంబాయికి ప్రయాణం కట్టించింది.

అప్పట్లో బొంబాయిలో పుట్టినోడే టైలరు. బొంబాయిలో నేర్చిందే కటింగు. బొంబాయిలో కుట్టేదే ఫ్యాషను. ఆ బొంబాయిలో ఉండేది మనకంటే మొనగాళ్ళా అనుకున్నాడు పీరుభాయి.

బొంబాయి పోయినాక, ఒకటి రెండు తాపులు తిరిగినాక, మంచి పనోడెవడో విచారించుకొని, వాడి కాళ్ళూ గడ్డాలు పట్టుకొని పనిలో కుదిరి పోయాడు. పగలు పొద్దస్తం కుట్టడం రాత్రిళ్ళు ఆడాయీడా పాణుకోవడం ఎట్టోకట్ట పొట్ట గడుపుకోవడం.

అక్కడంతా పీరుభాయిని 'మదరాసీ' అని పిలిచేవారు. కాని ఆ మాటంటే

పీరుభాయికి సర్రన ఎక్కేది. 'నా పేరు పీరుమియా' అని రోషంగా తల ఎగరేసేవాడు. 'మాది నెల్లూరు' అని జవాబు చెప్పేవాడు.

అదరాబదరాగా పనిచేయడం అర్ధ మనసుతో పని పూర్తి చేయడం పీరుభాయి రక్తంలో లేదు. కుదురుగ్గా చేయాలి. మొదలెట్టిన పని అంతూ ఐపూ చూసి సక్రమంగా పూర్తి చేయాలి అనేది ఆయన తత్వం. ఆ తత్వం వల్ల ఒకరోజు కుట్టేపనిలో రొంత ఆలస్యం అయ్యిందట. దాంతో బొంబాయి ఉస్తాద్‌కు కోపం వచ్చేసింది.

'సాలా... కామ్‌చోర్... మదరాసీ' అని గొణిగినాడంట.

ఆ మాటలు పీరుభాయి చెవిన పడిపోయినాయి. అంతే. పిడికిట్లో కత్తెర యిముడ్చుకొని ఒక్కదూకు దూకినాడు. పని నేర్పే గురువని కూడా చూడకుండా లంఘించినాడు. దెబ్బలు అయినాయి. గుద్దులయినాయి. చివరకు కుడి చేతిలో అంగుళం లోతన దెబ్బ మిగిలింది. ఆ తర్వాత అది తెల్లటి చారలా అట్టే ఉండిపోయింది.

గొడవ జరిగాక 'నేర్చుకుంది చాల్లే' అనుకున్నాడు పీరుభాయి. కావలి వెళ్ళి తడాఖా చూపిద్దాం అని బయలుదేరినాడు. కావలి వచ్చాక తెలిసిన వాళ్ళని కలిశాడు. ఊరంతా తిరిగినాడు.

బంకు వద్దు. షాపు పెట్టాలి. ముందు ముందు నలుగురు పిలకాయలు చేరి నాలుగు మిషన్లు టకటకలాడాలి అని నిశ్చయించుకున్నాడు.

అందుకు అనువుగా రైల్వేరోడ్డులో షేకుమియాగారి పాతకాలపు దుకాణం కనిపించింది. దానికి రిపేర్లు చేయించి బాడిగ మాట్లాడుకున్నాడు. మాట్లాడుకున్నాక కసుమూరు దర్గాకు పోయి టెంకాయ కొట్టొచ్చి రంగంలో దిగినాడు.

వాళ్లనీ వీళ్ళనీ అప్పులడిగి, చేబదుళ్ళు తీసుకొని, ఉన్నవి జమచేసి మొత్తం మీద పెట్టుబడి సంపాదించినాడు. ఆ డబ్బుతో మద్రాసు వెళ్ళి హార్బర్‌లో బిల్లులు లేకుండా రెండు సింగర్ మిషన్లు కొన్నాడు. మూర్ మార్కెట్‌లో తిరిగి కత్తెరలు, స్కేళ్ళు, టేపులు కొన్నాడు. నాలుగు డబ్బులు పోయినా కరెంటుతో పనిచేసే పెద్ద ఇస్త్రీ పెట్టే మేలని దాన్ని కొన్నాడు. అన్నింటిని కట్టగట్టి లారీలో వేసుకొని తీసుకొచ్చాడు.

ఇవన్నీ ఒకెత్తయితే షాపుకు తగిలించాల్సిన బోర్డొక్కటే ఒకెత్తు. అది చిన్నా చితగ్గా ఉండకూడదు. దర్జాగా ఉండాలి. నవాబీగా కనిపించాలి. 'బాంబే టైలర్స్'

అని యింతెత్తు అక్షరాలతో దగదగలాడిపోవాలి. దాని కింద ప్రొ.ఖాజాపీరు అనే పేరు ఊరంతా తెలియాలి. అదీ పీరుభాయి కోరిక.

ఆ కోరికకు తగినట్టే బోర్డు తయారైంది. షాపు నెత్తిమీద నిలబడి కిరీటంలా మెరిసిపోయింది. షాపు ఓపెనింగ్‌కు వచ్చినోళ్ళు పీరుభాయి తట్టు, బాంబే టైలర్సు బోర్డు తట్టు మార్చి మార్చి చూసి టీలు తాగి వెళ్ళారు. చల్లగా ఉండమని కొందరు పెద్దలు దువాచేస్తే యింకొందరు పెద్దలు కుట్టడానికి గుడ్డలు యిస్తాంలే అని హామీ ఇచ్చినారు.

అట్టా ఆ రోజున కావలి రైల్వేరోడ్డులో బాంబేటైలర్సు షాపు పుట్టింది. ఎమ్మట్నే దాని పేరు పాకడమూ మొదలయ్యింది.

'కొత్త పిల్లోడు... బొంబాయెళ్ళి కుట్టుపని నేర్చుకొచ్చాడంట'

'కటింగు పనిలో ఎమ్‌డన్‌గా ఉన్నాడయ్యా పిల్లోడు'

'అలివిగాని ఫ్యాషన్లు గదా అయ్యి'

'ఇంక జంగం ఎలమంద నెత్తిన చెంగేసుకోవాల్సిందే'

ట్రంకురోడ్డులో, పాతూరులో, ఐదులాంతర్ల సెంటరుకాడ కాస్త డబ్బున్న పిలకాయలకు బాంబే టైలర్సు పేరు తెలిసిపోయింది. పీరుభాయి టైట్‌ఫిటింగ్ కుడితే దానికిక తిరుగులేదనే పేరుబడిపోయింది. అప్పటిదాకా మా ఊరి పంటరెడ్లకు నెల్లూరు, మద్రాసుల్లో ఉండేవాడే టైలరు. కాని యిప్పుడు రైల్వేరోడ్డోడు కూడా టైలరే అని తెలిసొచ్చింది. నాలుగైదు వందల ఎకరాల ఆసామైన దొడ్ల పెదరెడ్డంతటివాడు పీరుభాయిని యింటికి పిలిపించుకొని కొలతలు యివ్వడం మొదలుపెట్టినాడు.

కొత్తల్లో పీరుభాయి సైకిలు రెడ్ల ఇళ్ళ ముందర ఆగి కనిపించేది. ఆ తర్వాత రెడ్డిగార్ల ఒంటెద్దు బండ్లే బాంబేటైలర్సు షాపు ముందర వరుసకట్టి అవుపించేవి.

రాజైనా, రెడ్డయినా, నవాబైనా, గరీబైనా కుట్టడానికి గుడ్డలు ఇచ్చినారంటే పీరుభాయి పెట్టే కండీషను ఒక్కటే.

'ఇచ్చినప్పుడే తీసుకోవాలి. కుట్టింది వేసుకోవాలి'

తొందర పనికిరాదు. వెంటపడితే అసలు కుట్టడు. మూడు కుదరాలి. కత్తెర పడాలి. గుడ్డ తెగాలి. ఇచ్చిన మనిషికి సరిగ్గా సరిపోవాలి.

నెమ్మది నెమ్మదిగా పీరుభాయి పేరు బాంబే టైలర్స్ అయ్యింది. మా ఊర్లో

ఆ షాపోక కొండగుర్తయ్యింది. రైల్వేరోడ్డులో ఎవరికైనా ఏ అడ్రస్సైనా చెప్పాలంటే 'బాంబే టైలర్స్ ఉల్లా.... అణ్ణుంచి నాలుగడుగులు వేసినావంటే' అని చెప్పడం మొదలుపెట్టినారు జనం.

దారిన పోయేవాళ్ళెవరైనా 'సలాములేకుమ్ బాంబే టైలర్స్ సాబ్' అనంటే అది తన పేరే అయినంతగా పీరుభాయి ఛాతీ పొంగిపోయేది. అలా పొంగిన ఛాతీ నీడన బతకడానికి కూడూ గుడ్డా కుదురుగ్గా లేని పిలకాయలు ఆయన దగ్గర చేరేవాళ్ళు.

'పని నేర్పి వస్తాద్ నీ పేరు చెప్పుకొని బతుకుతాము' అని ఆయన దగ్గర కత్తెర పట్టుకోవడం నేర్చుకుని తిడితే పడి కొడితే సహించి ప్రేమగా వివరిస్తే గ్రహించి పనిమంతులయ్యి బంకులు పెట్టుకొని బతికినారు చాలామంది. అప్పట్లో కావలి చుట్టుపక్కల 'పీరుభాయి శిష్యుడు' అనంటే పిల్లనిచ్చేవాళ్ళు.

పీరుభాయికి ఒక మగబిడ్డ కలిగినాడు. యిద్దరు ఆడపిల్లలు పుట్టినారు. సంపాదన ఊపుగా ఉన్నా దాని యావ లేని మనిషి కాబట్టి పెంకుటిల్లు చాల్లే అని కట్టుకున్నాడు. రెండు మిషన్లున్న షాపును ఆరు మిషన్లున్న షాపు చేశాడు. కాజాలు, గుండీలు కుట్టేదానికి చిన్న పిలకాయలను పెట్టుకొని వాళ్ళను సాకతా అదే పుణ్యం అనుకున్నాడు.

పీరుభాయిని చూస్తే కుట్టు కూలోళ్ళకీ పని పిలకాయలకీ ఒణుకు. పనిలో తప్పు జరగకూడదు. పని చేసేటప్పుడు ధ్యాస మళ్ళకూడదు. కత్తిరించిన దానిని కుట్టడంలో తేడా రాకూడదు. పీరుభాయి 'శబ్బాష్' అని మెచ్చుకున్నాడంటే ఆ మాటొక సర్టిఫికేటు. కుట్టినోడు పనిమంతుడయ్యాడని అర్థం. అయితే ఈ శబ్బాష్‌గిరి శిష్యులకేగాని కొడుక్కులా. ఎన్ని స్కూళ్ళు మార్చినా వాడికి చదువు అబ్బలా. కొడుకు బి.ఎ. చదవాలన్న పీరుభాయి ఆశ హైస్కూలికే అంతమయ్యింది.

'చదువుకేమి సంబడం. నువ్వు బతకడంలా. నీ పని నేర్చుకొని వాడు కూడా బతుకుతాడులే' అంది బీబీ.

పీరుభాయి పనంటే చిన్న కతనా? మంగలోడికి తలకట్టు కొలత తెలియాలి. చాకలోడికి గుడ్డనైజం అలవడాలి. కుమ్మరోడికి మట్టితత్వం బోధపడాలి. కుట్టుపని చేసేవాడికి రూపమర్మం తెలిసిరావాలి. గుడ్డలు కుట్టడం అంటే కొలతలు బట్టి కుట్టడం కాదు. మనిషిని బట్టి కుట్టడం.

అట్టా కుట్టడం పీరుభాయి విద్య. ఆ విద్య కొడుక్కి బోధపడలేదు. వాడికి

కటింగుపని చేతకాలేదు.

'నువ్వు కటింగు చేస్తావుగా. చాల్లే. నేను మిషను కుడతా' అన్నాడు కొడుకు.

మిషను కుట్టడం కూలిపనితో సమానం. సిమెంటు, ఇసుకను మేస్త్రి చూపించి పోతే వాటికి కలుపుకుంటా కూర్చునే మొద్దుపని అది. అయినాగాని అంతకు మించి చేసిదిలాక యింకోదోవ కానరాక 'సరే' అన్నాడు పీరుభాయి.

ఆయన ఆ మాట అంటున్నప్పుడు పీరుభాయి వయస్సు నలభై నలభై అయిదుకు మధ్య ఉంటుంది. ఆయన కొడుకు వయసు పదిహేడు యిరవైకి మధ్య ఉంటుంది. అప్పుడు లోకంలో పందొమ్మిది వందల ఎనభైలు సమాప్తమవుతా ఉన్నాయి.

కొంతకాలానికి ఆ ఎనబైలు పోయి తొంభైలు వచ్చాయి. తొంభైలు నెట్టుకుంటా తొంభై ఆరులొచ్చాయి. ఆ ఆరులతోపాటు ఊరవతల మూడు రెడీమేడ్ గార్మెంట్ ఫ్యాక్టరీలొచ్చాయి.

ఫ్యాక్టరీలంటే పొగగొట్టాలు, సైరన్ మోతలూ ఉండే రాజుపాలెం చక్కెర ఫ్యాక్టరీల్లాంటివి కావు. పొడుగ్గా ఉండే పెద్ద పెద్ద రేకులషెడ్లు. అంతే. వాటిలో వందలాది కుట్టుమిషన్లు ఉంటాయి. వాటిని కుట్టేదానికి వందలాది కుట్టుకూలోళ్ళు ఉంటారు. క్షణాల్లో వందలాది రెడిమేడ్ చొక్కాలు గుట్టలుగా పడుతుంటాయి ఆడ.

మా కావలికి 'సెకండ్ బాంబే' అని పేరు. ఊరు గుప్పెడే అయినా గుడ్డలంగళ్ళు గంపెడన్ని ఉన్నాయి. హోల్‌సేల్‌లో కొనుక్కోవాలనుకునేవాళ్ళు మద్రాసు, పాండిచ్చేరి నుంచి కూడా మా ఊరికి వస్తా ఉంటారు.

ఇక్కడ గుడ్డలు సలీసు కాబట్టి వాటి కంటే కుట్టుకూలీయే జాస్తి ఉంది గాబట్టి ఈ రెండింటినీ కలిపి సలీసుగా అందిద్దామన్న ఆలోచన మా ఊరి యాపారస్తులకి వచ్చింది. అంటే మా ఊరిలో రెండు మీటర్లు చొక్కా గుడ్డ కొనాలంటే నూటిరవై అవుతుంది. యింక కుట్టుకూలి ముప్పయి రూపాయలు. బాంబేటైలర్స్ లాంటోళ్ళయితే నలభై రూపాయల దాకా తీసుకుంటారు. కాబట్టి మొత్తం మీద నూటాభై రూపాయలైనా లేందే ఒక చొక్కా తయారుగాదన్నమాట.

ఈ కతను కాస్త చిన్నది చేసి వంద రూపాయలకే చొక్కా అందిస్తే ఎట్టా ఉంటుంది అని ఆలోచించారు యాపారస్తులు. అట్టా ఆలోచించిన వెంటనే ఫ్యాక్టరీలు వచ్చిపడ్డాయి. వాటిలో ఆటోమాటిక్ కటింగ్ మిషిన్లు ఊడిపడ్డాయి.

కుట్టు కూలోళ్ళుగా పని చేయడానికి మనుషులు పరిగెత్తుకుంటూ వచ్చినారు.

ఇంకేమి? పని మొదలయ్యింది. ఊరి మీదకు రెడిమేడ్ చొక్కాలు గాలివానలా వచ్చిపడినాయి.

అరవై రూపాయలకు చొక్కా. వంద రూపాయలకు చొక్కా. నూటేభై పారేస్తే యింకా మంచి చొక్కా. రకరకాల ఫ్యాషన్లు. రకరకాల డిజైన్లు.

ఏం జరుగుతా వుందో మా ఊరి టైలర్లకు అర్థం గాలా. అర్థమయ్యేలోపు జరగాల్సింది జరిగిపోయింది. చొక్కాలు కుట్టించుకునే వాళ్ళతోపాటు చొక్కాలు కుట్టే కూలోళ్ళు కూడా తగ్గిపోయారు.

'నీ దగ్గర కూలి చేస్తే రోజుకు నలభై యాభై కూడా గిట్టుబాటు కావడంలా. ఫ్యాక్టరీలో పని చేస్తే కావాల్సినంత వస్తా ఉంది' అని షాపు ఓనర్లకు దండం పెట్టి ఫ్యాక్టరీ దిక్కున నడవడం మొదలుపెట్టినారు.

ఆ మాట సత్యమే. ఫ్యాక్టరీలో పనికి ఢోకా ఉండదు. ఖాతాలు పోతాయే మోనన్న భయం ఉండదు. రోజుకు పది చొక్కాలు కుట్టు. పది పదులు తీసుకుపో. అయిదు ప్యాంట్లు కుట్టు. అయిదు యిరవైలు తీసుకుపో. కటింగ్ చేసే బాధ లేదు. రేట్లు పెరిగిపోయిన మెటీరియల్‌ని కొనలేమనే బెంగ లేదు. అన్నీ సేటు ఇస్తాడు. కట్ చేసేదానికి ఆటోమాటిక్ మిషను ఉంది. చేయాల్సిందల్లా సత్తువ కొద్దీ కుట్టడమే.

అలా కుట్టడమే సుఖమనుకున్నారు చాలామంది. ఫస్టు కొన్ని బంకులు మూతపడినాయి. ఆ తర్వాత కొన్ని షాపులు ఖాళీ అయినాయి. కొందరు టైలర్లు పక్కూళ్ళకు వలసపోయినారు. ఒకరిద్దరు ఆటోలు కొనుకుని కావలికి - ముసునూరికీ మధ్య నడిపుకునే డ్రైవర్లయినారు.

యింక మిగిలింది పరువుకీ పంతానికీ నిలబడ్డ షాపులు మాత్రమే. వాటికి ధైర్యం చెప్పడానికి వున్న బాంబేటైలర్సు మాత్రమే.

పీరుభాయి కత్తెర పట్టి కత్తిరించడం చాలా అరుదైపోయింది. రోజూ షాపుకు వస్తానే ఉన్నాడు. తెరచి కూర్చుంటానే ఉన్నాడు. సాయంత్రమైతే మూసుకొని పోతానే ఉన్నాడు. కొడుకు ఏమనడానికి లేదు. అయ్యతోపాటే వస్తాడు. అయ్య మొఖం చూస్తా కూర్చుంటాడు. లేదంటే అంజీ హోటలు కాడికెళ్ళి టీలు తాగుతా కూలబడతాడు.

అతడికి ఏదైనా చేయాలని ఉంది. పీరుభాయిని ఇంట్లో కూచోపెట్టి సాకాలని ఉంది. కాని దోవ లా. వేరే అదరువూ లా.

పీరుభాయి సంపాదన యిద్దరు కూతుర్ల పెళ్ళిళ్ళకే అయిపోయింది. ఉన్న కాస్తో కూస్తో అన్నాళ్ళూ నెట్టుకురావడంతో తీరిపోయింది. ఇప్పుడు ఇల్లు, షాపులో మిగిలిన రెండు మిషన్లు తప్ప వేరే ఏమీ లా.

ఆ రెండు మిషన్ల మీదే ఆరుమంది బతకాలి. అమ్మా నాయనా, కొడుకూ కోడలు, ఇద్దరు పిల్లలు.

పీరుభాయికి యిదేమీ పట్టదు. రేపు ఎట్టరా అనే చింత ఉన్నట్టుగా మనిషి అవుపించడు. షాపుకు వచ్చి కూర్చున్నాడంటే చల్లటి చెట్టు కింద కూర్చున్నట్టే ఆ మనిషికి.

'నీ పని అయిపోయిందయ్యో పీరయ్య' అని ఎవరైనా చనువుకొద్దీ తమాషా చేస్తే నవ్వి ఊరుకుంటాడు.

'ఎట్ట బతకబోయేది పీరుభాయ్' అని మా నాయనలాంటోళ్ళు బాధ పడినా అదే నవ్వు.

'పైన దేవుడుండాడు. చేతిలో విద్య ఉంది. నాకేం దిగులు' అని అనేవాడు.

కాలేజీలకీ, షికార్లకీ నాబోటోళ్ళు రెడీమేడ్ చొక్కాలేసుకొని కనబడితే దగ్గరికి పిలిచి 'రేయ్ బచ్చే... ఈ చొక్కా నువ్వేసుకోవచ్చు... మీ నాయనేసుకోవచ్చు... సచ్చిపోయిన మీ తాతగూడా వేసుకోవచ్చు... ఒకమ్మకీ ఒకబ్బకీ పుట్టిన చొక్కాలు కావురా యియ్యి' అనేవాడు.

'లూజు ఫిటింగులొచ్చి మా పొట్టగొట్టాయి గదరా' అని విచారపడేవాడు.

ఒకరోజిట్టాగే షాపు మూసే టైముదాకా కూర్చొని ఇల్లు చేరుకున్నాడు పీరుభాయి. బీబీ రొట్టెలు చేసింది. కోడలు పిల్లల్ని పడుకోబెడుతూ ఉంది. నీళ్ళు పోసుకుని రొట్టెలు తినేటప్పటికి టైము తొమ్మిదయ్యింది. కొడుకింకా ఇల్లు చేరలా. పదిదాకా చూశాడు. ఇంకా రాలా.

'తాళాలిచ్చేసి పో. వెనకనే వస్తా' అని చెప్పిన కొడుకు. యింకా మూసి రాకుండా ఏం చేస్తున్నట్టు?

లేచి బయలుదేరినాడు.

షాపు దగ్గర పడింది. లోపలి నుంచి టకటకమని మిషను మోత వినిపిస్తా వుంది. పీరుభాయి గుండెలు గుబగుబలాడాయి. కుట్టడానికి ఒక్క కొత్త గుడ్డ కూడా రాలేదు వీడేం కుడుతున్నాడా అని వడివడిగా అడుగులేసి లోపలికి తొంగి చూశాడు.

చెమటలు కక్కతా, ఒంచిన తల ఎత్తకుండా గబగబా కుడుతున్నాడు కొడుకు. సూది కింద నుంచి పాత ఖాకీ ప్యాంటేదో జారతా ఉంది. ఏనాటి ప్యాంటో. ఎవరికో ఆల్టరు చేసి పెడుతున్నాడు.

పీరుభాయికి చల్లగా చెమటలు పట్టినాయి. గుండె పట్టేసినట్టయ్యింది. కాళ్ళు ఒణికి కళ్ళల్లో నీళ్ళు తన్నుకొచ్చినాయి.

'నాయనా! అబయా' అన్నాడు.

అలుక్కున్న కళ్ళల్లో నుంచి ఆయనకు కొడుకు రూపం కనిపించడం లేదు. పట్టు షేర్వాణీ గుడ్డలు, లక్నో రేషమ్ గుడ్డలు, పొందూరు ఖద్దరు గుడ్డలు తన కాళ్ళ కింద తాన్లు తాన్లుగా పారాడిన పాత రోజులు కనిపిస్తా ఉన్నాయి. కొత్తవి కుట్టడానికే టైము లేదు పాతవి సరిచేసి పెట్టమని అడిగే ధైర్యమా అని తరుముకున్న రోజులు కనిపిస్తా ఉన్నాయి. రాజాలాగా అజమాయిషీ చేస్తా గలగలమని కబుర్లు చెబుతా రోజుకు ఒక్క చొక్కా కూడా కుట్టకుండా ఆరుకొట్టడానికి ముందే దర్జాగా యింటికి వెళ్ళిపోయే కొడుకు కనిపిస్తా ఉన్నాడు.

ఆ కొడుకు ఇవాళ ఇలా పాత గుడ్డలు కుట్టుకుండా కనిపించే సరికి తమాయించుకోలేక తట్టుకోలేక రెండు చేతులు సాచి 'నాయనా! అబయా' అన్నాడు మళ్ళీ.

ఒక్క ఉదుటున లేచి పసిపిల్లాడిలా అల్లుకుపోయినాడు కొడుకు. తండ్రి భుజాన్ని కన్నీళ్ళతో తడపతా మాట్లాడినాడు.

'నాయనా! మనం యింక యీ బతుకు బతకలేము. మన విద్య పనికి రాదు. ఊరంతా ఒక దారైతే హుసేను సాయెబుది ఒకదారనే రోజులు పోయినాయి. నా మాట విను. బాడిగ కట్టడానికి కూడా గతిలేని ఈ షాపుని మూసేద్దాం. మనం కూడా ఫ్యాక్టరీలో చేరిపోదాం. నువ్వూ నేనూ కలిస్తే రోజుకు రెండొందల రూపాయలు సంపాదించడం క్షణాల్లో పని. దిగులుండదు. చింతుండదు. పిలకాయలు పస్తులతో పడుకోవాల్సిన ఖర్మెండదు. ఒప్పుకో నాయనా. నా మాటిని ఒప్పుకో.'

వెక్కిళ్ళలో ఉన్న కొడుకుని సముదాయించలేకపోయినాడు పీరుభాయి.

'అట్నే నాయనా. ఊరుకో. ఊరుకో' అని కొడుకుని మరింత గట్టిగా అదుముకున్నాడు.

ఆ రాత్రి పీరుభాయికి నిద్ర లేదు. మంచం మీద మసలతానే ఉన్నాడు. మధ్య మధ్యలో నీళ్ళు తాగి మళ్ళీ పడుకుంటా ఉన్నాడు.

ఆయన తాపత్రయం చూసి 'ఏయ్యా' అంది బీబీ.

'ఏమి లా' అన్నాడు పీరుభాయి.

'యింత బతుకు బతికావు. యియ్యాల యింకొకరి చేతికిందకి పోవాల్సి వస్తా ఉంది. పులిలాంటోడివి. అయితేమందిలే. ఇట్నే బతుకుదాము. ప్రాణాలేమీ పోవులే. ఫ్యాక్టరీకి పోబాకా' అని, పయిటతో కళ్ళు తుడుచుకుంది బీబీ.

'అబ్బెబ్బే... అట్టాంటిదేమీ లా' అన్నాడు పీరుభాయి.

'చేరకపోతే ఎట్టా' అన్నాడు మళ్ళీ.

తెల్లారి అజాన్ వినిపించడంతోటే తాళాలు తీసుకుని రైల్వేరోడ్డుకు వచ్చాడు. తలెత్తి బాంబేటైలర్స్ బోర్డును చూసుకున్నాడు. షాపు తెరిచి ఒకసారి మిషన్లని, బల్లని చూసుకున్నాడు. బయట కుర్చీ వేసుకొని బుగ్గ కింద పాన్ అదిమి పెట్టి ఆ చల్లటి గాలిలో మౌనంగా కూర్చున్నాడు.

పదకొండు గంటలకు వచ్చాడు కొడుకు.

'నాయనా. ఫ్యాక్టరీ వాళ్ళతో మాట్లాడొచ్చినా. ఇవాళ రమ్మన్నారు. వెళ్ళి పని ఖరారు చేసుకొని వస్తే రేపట్నించి చేరిపోవచ్చు' అన్నాడు. తండ్రి మొఖంలో చూడలాక చూపుల్ని నేలలోకి దించి పెట్టాడు.

లేచి నిలబడినాడు పీరుభాయి. నాగూరు దర్గా పటం ముందర నిలబడి దువా చేసి 'పద నాయనా' అన్నాడు.

దడదడమనే మిషన్ల మోతతో అదిరిపోతా ఉంది ఫ్యాక్టరీ. వరుసగా వందలాది మిషన్లు. గుడ్డల్లో కలగలిసిపోయిన కుట్టుకూలోళ్ళు. గుట్టలు గుట్టలుగా పడి వున్న ఇస్త్రీ చేయని చొక్కాలు.

లోపలికొచ్చి నిలబడి- అందర్నీ తేరిపార చూస్తున్న పీరుభాయిని గమనించి, ఆయన ఎందుకొచ్చాడో అర్థంకాక, అర్థమయ్యాక మనసు ఆగక బిక్కచచ్చి గబగబా ఆయన్ను చుట్టుముట్టారు ఐదారుమంది. వాళ్ళతా ఒకప్పుడు పీరుభాయి శిష్యులే.

'ఉస్తాద్. ఏంది మీకీ కర్మ' అన్నారు నీళ్ళింకిపోయిన మొఖాలతో.

పీరుభాయి నవ్వినాడు.

'మీరంతా ఈడుంటే నేనొక్కణ్ణే ఆడుంటే ఎట్టరా' అన్నాడు.

'అదిగాడు ఉస్తాద్. మీకేమైనా కావాలంటే మేము లేమా. అడిగితే ఎట్టోకట్ట చేసి ఆ మాత్రం సర్దలేమా. అన్నం పెట్టిన చేతుల్ని ఖాళీగా ఉండనిస్తామా ఉస్తాద్' అన్నారు.

'ఏం బళ్కా. యియ్యాల్టి నుంచి నేనూ మీతోటే. మీరూ నాతోటే. అందరం కలిసి పని చేసుకుందాం. పాండి పాండి.. పని చేసుకో పాండి' అని వాళ్ళను బలవంతంగా పంపించేసినాడు.

ఇంతలో సూపర్‌వైజర్ వచ్చినాడు. పీరుభాయిని గుర్తుపట్టి సలాం చేసినాడు.

'మీరు రేపటి నుంచి పనిలో రావచ్చు. ఏ రోజు కూలి ఆ రోజు ఇస్తాం. సెలవులుండవు. పని చేసిన రోజే జీతం. సబబేనా?' అన్నాడు.

'సబబేలేవయ్యా' అన్నాడు పీరుభాయ్.

రిజిస్టర్లో పేర్లు రాసుకుంటూ 'అయితే మీ నెంబరు ముప్ఫయి ఆరు. మీ అబ్బాయి నెంబరు అరవై నాలుగు' అన్నాడు సూపర్‌వైజరు.

పీరుభాయికి అర్థం కాలా.

'ఈ నెంబర్లేంది' అన్నాడు.

'ఈడ పేర్లుండవు. నెంబర్లుంటాయి. మిషను నెంబర్లే మీ నెంబర్లు. ముప్ఫయి ఆరు అని పిలిస్తే మీరు పలకాలి' అన్నాడు సూపర్‌వైజరు నవ్వుతూ.

పీరుభాయి పెదాల మీద కూడా ఒక నవ్వు మొలిచింది.

'అట్నే' అన్నాడు.

కొడుకు చేయి పట్టుకొని కదలబోతా ఉంటే 'పీరూభాయ్! మాట' అన్నాడు సూపర్‌వైజరు.

'ఏంది?' అన్నాడు పీరుభాయి.

సూపర్‌వైజరు మొఖంలో రొంత యిబ్బంది కనిపించింది.

'చెప్పవయ్యా సామీ' అన్నాడు పీరుభాయి.

'అది కాదు పీరుభాయి. నువ్వు నాకు తెలుసు. నీ కత ఊరంతటికీ తెలుసు. కాని యీడ మాకొక మొగుడున్నాడు. మేనేజరు. మద్రాసు నుంచి తెచ్చి మా

నెత్తిన పెట్టారు. వాడిదో రూలు. పనిచ్చే ముందు కుట్టి చూపించాల. యాపారం గదా. క్వాలిటీ దెబ్బతింటే నష్టం గదా. పని చేతకానోళ్ళు చేరిపోతారేమోనని వాడి డౌటు. కుట్టింది చూసి వాడు ఒకే అంటేనే పని. నీకు వంక పెట్టేవోడు భూమండలం మీద లేడు. అయినాగాని మా మేనేజరు కోసం ఒక చొక్కా కుట్టి చూపించు. ఊరికే. మాటవరసకి. వాడి మొఖాన కొడతా.'

ఆ మాటలకి తండ్రి ఏమైపోతాడా అని బెదిరిపోయి చూసినాడు కొడుకు.

పీరుభాయి చెదరలా.

'అలాగే' అన్నాడు.

సూపర్‌వైజర్ వెళ్ళి కటింగ్ టేబుల్ మీద పడున్న ఒక గుడ్డపీలకల కట్టని తీసుకొచ్చి యిచ్చాడు.

'మిషను కట్ చేసిన కొలతలు కదా. రొంత చూసుకోని కుట్టు' అని వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ కట్టను అందుకుంటా వుంటే, దానిని చేతుల్లోకి తీసుకుంటా వుంటే ఆయన ముసలివేళ్ళు కంపించినాయి. మిషను ముందు కూర్చుని కళ్ళద్దాలను సరిచేసుకుని వొణికే వేళ్ళతోనే కట్టను విప్పాడాయన.

ఆయనకు ఏమీ కనిపించడం లేదు. చీకటి చీకటిగా అనిపించింది.

'సలాములేకుమ్ పీరుభాయ్' అనే మాటలు వినిపిస్తా ఉన్నాయి. 'పని నేర్పి ఉస్తాద్' అని కాళ్ళకి నమస్కారం చేసే శిష్యులు కనిపిస్తా ఉన్నారు. 'బాంబే టైలర్సుగారూ బాగున్నారా' అనే పలకరింపులు గుర్తుకొస్తా వున్నాయి. 'నీ అంత కరెక్టుగా కుట్టే మొగోడు లేడయ్యా' అనే పొగడ్తలు చెవిన చేరుతున్నాయి. 'ముప్పయి ఆరంటే మీరే పలకాలి' సూపర్‌వైజరు వెక్కిరిస్తా ఉన్నాడు.

చెమటతో ఆయన లాల్చీ తడిసిపోయింది. ఆయాసపడ్తూ లేచి నిలుచున్నాడు. అటూ ఇటూ చూసి కొడుకును వెతుక్కున్నాడు. గబగబా వెళ్ళి వాడి చేతులు పట్టుకున్నాడు.

'అబయా. వద్దురా. కుట్టబాకా. ఈ నాయాళ్ళ కోసం మన పేరును పడుకోబెట్టగాక. నేనింకా చావలా. నా చేతిలో విద్యింకా చావలా. దీన్ని నమ్ముకునే బతుకుదాం. మన పేర్లతోనే బతుకుదాం. గౌరవంగా బతుకుదాం. పారా పోదాం పా' అన్నాడు.

దిమ్మెరపోయి చూస్తున్న కొడుకు కదల్లా.

'నాయనా. ఏందిది?' అన్నాడు.

'వొద్దురా. పాత గుడ్డలు కుట్టుకొని బతుకుదాం. ఆడోళ్ళ రైకలు కుట్టుకొని బతుకుదాం. అదీ చేతగాకపోతే యింత విషం తీసుకొని మన షాపులో మనం చద్దాము. అంతేగాని మనకీ పరీక్షలేందిరా. మనకు నెంబర్లేందిరా. రారా' అని లాగాడాయన.

కొడుకు కదల్లా.

'అబయా' అని గావుకేక పెట్టాడాయన. కొడుకు కళ్ళల్లోకి అట్నే చూస్తూ 'థూ' అని ఊసి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆ తర్వాత వారం రోజులకి రైల్వేరోడ్డులోని బాంబేటైలర్సు షాపుని శుభ్రం చేశాడు పీరుభాయి. గోడలకు సున్నాలు వేయించాడు. మిషన్లకు వార్నీషు పూయించినాడు. చాలా ఏళ్ళ తర్వాత బోర్డు దించి మళ్ళీ కొత్త బోర్డు రాయించినాడు.

మీరెప్పుడైనా కావలి వెళితే రైల్వేరోడ్డులో నడిస్తే 'NEW BOMBAY TAILORS' అనే కొత్త బోర్డు ఎత్తుగా అవుపిస్తుంది. కటింగ్ బల్ల ఆవతల తలెత్తుకొని నిలబడిన ఆ పీరుభాయి కనబడతాడు. కొండంత విశ్వాసం నింపుకున్న ఆయన పండు ముసలి ముఖం కనబడుతుంది. మళ్ళీ బిగినయిన ఆయన కథ కనబడుతుంది.

ఆ కథను చూసి రండి. పదండి.

చూపు ప్రత్యేక కథల సంచిక 2000
కథ 2000
Katha Prize Stories, New Delhi- 2000
కథ- విజయవాడ 2000
The literary City- Bombay - 2006